

Näringsdepartementet

Sekretariatet för EU och internationella frågor, EU-samordning

Minnesanteckningar från EU-sakråd om Europeiska kommissionens förslag till reform av den gemensamma jordbrukspolitiken, 28 augusti 2018

Statssekreterare Elisabeth Backteman inledde mötet med att hälsa alla välkomna och uppmuntrade till att skicka in skriftliga synpunkter före den 1 oktober i enlighet med inbjudan till dagens möte.

Kommissionens tidsplan är att den nya politiken ska börja gälla år 2021. Regeringskansliet har också en alternativ tidsplan vid behov av övergångslösningar om ikraftträdandet skulle dröja.

Näringsdepartementet presenterade kommissionens lagförslag som offentliggjordes den 1 juni. En påtaglig förändring är förslaget om en ny förvaltningsmodell för politiken. En gemensam strategisk plan för båda pelarna ska beslutas i varje medlemsstat baserat på de behov som finns. Planerna ska bidra till gemensamma målsättningar på EU-nivå, men medlemsstaterna får ökat ansvar att välja åtgärder och ansvara för utformning av administration och regler. Kommissionen föreslår därigenom ökat fokus på resultat istället för regelefterlevnad.

I den nya budgeten föreslås pelare 1 minska med cirka 1,9 procent och pelare 2 med cirka 15,3 procent (löpande priser). Kravet på nationell medfinansiering av landsbygdsprogrammet ökar. Kommissionen föreslår en förändrad ordning i systemet för revision och kontroll genom förslaget om en samordnad revision och kontroll. Förslaget innebär att kommissionen ska lita på certifieringsorganets granskning och inte utföra egna revisioner av utbetalningsmyndigheter och stödmottagare.

De gemensamma målen för politiken på EU-nivå känns igen från tidigare och utgörs av tre övergripande mål och nio specifika mål. Kommissionen betonar ett större fokus på miljö och klimat, rådgivning, innovation och digitalisering, samt unga jordbrukare. Kommissionen föreslår ett utökat antal grundvillkor som ska fungera som dagens tvärvillkor, samt ett system för miljö och klimat i pelare ett. Enligt förslaget blir det obligatoriskt för medlemsstaterna att tillhandahålla riskhantering i pelare ett, att tillämpa takbelopp på inkomststödet och att tillhandahålla ett omfördelningsstöd till små och medelstora lantbrukare. Landsbygdsprogrammet är likt det som finns idag men tycks ha förenklats något genom till exempel minskat antal åtgärder och något enklare förfaranden i förvaltningen. I den gemensamma marknadsordningen har sektorsåtgärderna flyttats till förordningen för den strategiska planen och reglerna för vin och geografiska ursprungsbeteckningar har ändrats något.

Statssekreterare Bäckteman presenterade regeringens övergripande syn på lagförslaget. Målen för politiken ligger i stort i linje med svenska prioriteringar, till exempel ökat fokus på miljö och klimat, kunskapskedjan och antibiotikaresistens. Regeringen ser det också som positivt med en gemensam strategisk plan för båda pelarna och att medlemsstaterna ges större frihet i utformningen av administration och regler. Regeringen välkomnar att förgröningsstödet som koncept tas bort och att en samordnad revision och kontroll ska införas. Även den nya hanteringen av krisreserven leder till förenkling och ses som positivt.

Regeringen menar dock att det finns en del saker i förslaget som inte går i linje med regeringens prioriteringar. Dels finns det fortfarande en osäkerhet om huruvida förslaget i slutändan kommer att leda till en enklare politik. Friheten som utlovas begränsas i förslaget av obligatoriska krav som har ett tvivelaktigt mervärde. Regeringen är kritisk till den utökade listan över grundvillkor (tidigare tvärvillkor) eftersom det inte bedöms vara det mest effektiva sättet att uppnå större måluppfyllelse inom miljö och klimat. Regeringen anser vidare att budgeten för GJP bör vara lägre än den föreslagna.

Deltagande organisationers synpunkter

Flera organisationer anförde att det är centralt att GJP har tillräckliga budgetresurser och att det även krävs en viss renodling av förslagets åtgärder

och åtaganden. GJP ansågs inte kunna lösa alla samhällsutmaningar och leverera alla samhällsnyttor med den föreslagna begränsningen av budgetresurser. Någon organisation påtalade att takbelopp för gårdsstödet inte är en förenkling.

Flera organisationer påtalade vikten av att fortsatt ha ett gårdsstöd för att tillförsäkra lantbrukarna en grundinkomst. Gårdsstödet ansågs bidra till produktion och bör därför upprätthållas. Ökade satsningar på landsbygdsutveckling bedömdes inte direkt bidra till ökad produktion. Vidare anfördes att landsbygdsutvecklingsåtgärderna behöver bli enklare, både vad gäller administrativ börda men också i planeringen av programmet.

Flera organisationer påtalade att den svenska livsmedelsstrategin är mycket viktig och målsättningarna i strategin bör vara vägledande för vad GJP ska bidra till. Flera organisationer anförde behovet av en ökad produktion – både ur ett hållbarhetsperspektiv men också ur ett lönsamhetsperspektiv. Ekologisk produktion nämndes som ett viktigt mål och ersättningar för ekologisk produktion uppmuntrades.

Flera organisationer anförde att det är mycket viktigt med lika konkurrensvillkor. Ett starkt fokus på miljö- och klimatåtaganden i Sverige får inte leda till att konkurrensen från andra medlemsstater ökar på grund av lägre ambitioner vad gäller miljö och klimat. Konkurrensen på EU:s inre marknad måste vara likvärdig efter 2020. Vidare anfördes av någon organisation att såväl djur som betesmarker har en viktig roll för ekosystemen, och därför är det centralt att det finns tillräckliga stöd för att upprätthålla dessa. Någon organisation underströk vikten av betesmarksersättningarnas roll för produktionen. Någon organisation ansåg att kopplade stöd har en viktig roll att fylla.

Några organisationer menade att det är viktigt att upprätthålla ett starkt djurskydd, och att det är av stor vikt att det finns såväl strikta regler som ett fungerande kontrollsystem för djurskydd. Någon organisation påtalade att det i grunden handlar om förtroendet för GJP. Någon organisation anförde att djurvälståndersättningar kan vara ett bra incitament. Beteskravet nämndes i detta sammanhang.

Några organisationer anförde behovet av tillräckliga budgetresurser för miljö- och klimatåtgärder. Vidare anfördes av någon organisation att det är viktigt att bibehålla nuvarande tvärvillkor och förgröningen. Några

organisationer anförde att det bör finnas möjlighet till undantag från tvärvillkoren samt att det finns betydande risker med tvärvillkor vad gäller sanktioner. Perspektivet med betungande tvärvillkor lyftes mot bakgrund av behovet att fler unga kommer in sektorn. Även generationsväxling inom befintliga jordbruksföretag belystes som en utmaning som behöver adresseras.

Flera organisationer påtalade vikten av samordning mellan olika myndigheter och olika EU-program och EU-finansiering för att skapa ännu bättre effekter av åtgärderna. Vidare påtalades vikten av förenklingar av administration, av kommande program och strategiska plan, där målet måste vara ett lönsamt och hållbart jordbruk och en förvaltningsmodell som präglas av förenkling.

Vikten av att betala ut ersättningar i tid underströks. Nuvarande situation är inte tillfredställande. I detta avseende anfördes kraven i den nya förvaltningslagen som ett positivt bidrag till att utbetalningarna måste ske skyndsamt, och annars finns anledning till dröjsmålsränta. Vidare påtalade flera organisationer behovet av ett effektivare kontrollsystem, en effektivare och mer ändamålsenlig revision med sanktioner som är proportionerliga.